

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21

A Model for the Development of Thai language Teachers' Characteristics in the twentieth-first Century.

สุดิธิดา พ่วงเพ็อง¹, ทองเหลือ แยมศิริ²

Received: February 2, 2019

Revised: February 20, 2019

Accepted: March 12, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้าน ด้านที่ 1 ด้านเจตคติและค่านิยมมีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ 2) ลักษณะของครู 3) การช่วยเหลือบุคลากรในวิชาชีพและต่อชุมชน 4) มีจิตใจรักชาติ สืบสานความเป็นไทย รักภาษาไทย ด้านที่ 2 ด้านทักษะ มีคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะการสอน เทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย 2) ทักษะการใช้ภาษาไทย การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 3) ทักษะด้านนวัตกรรม การใช้สื่อการสอน เทคโนโลยี 4) ทักษะการประยุกต์ใช้จิตวิทยาเพื่อการสอน 5) ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 6) ทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านที่ 3 ด้านความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะ 8 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาภาษาไทย การฟัง พูด อ่าน เขียน 2) ความรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู รู้จักและเข้าใจผู้เรียน 3) ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทักษะกระบวนการคิด 4) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่สอน 5) ความรู้เกี่ยวกับการสอน วิชาภาษาไทย สามารถในการบูรณาการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถของผู้เรียน 6) ความรู้พหุ

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, E-mail. ppsk940@gmail.com

² นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัฒนธรรม รู้ทันการเปลี่ยนแปลงไปของโลก 7) ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 8) ความรู้ด้านการใช้สื่อการสอน เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 มี 2 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเจตคติและค่านิยม ด้านทักษะ และด้านความรู้ ความสามารถ 2) วิธีการพัฒนา 3 ด้าน ด้านเจตคติและค่านิยม ด้านทักษะ และด้าน ความรู้ ความสามารถ

คำสำคัญ: คุณลักษณะความเป็นครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21, การพัฒนาคุณลักษณะ
ความเป็นครู, ครูภาษาไทย

Abstract

The objective of the research were 1) to analyze teacher characteristic of Thai language teachers in the twentieth-first century, 2) to develop a model for characteristic development of Thai language teachers in the twentieth-first century and 3) to purpose the characteristic development model of Thai language teachers in the twentieth-first century. It was a qualitative research analyzing by Content Analysis and in-depth interview questions with Focus Group.

The results were:

1. The teacher characteristic of Thai language teachers in the twentieth-first century consisted of 3 components; 1. attitude and values which there were 4 characteristics : 1) Learners are the center of learning, 2) Teacher characteristics, 3) supporting personnel in vocational and community subjects, 4) Having a mind, maintaining the Thai heritage, and preserving Thai language; 2. skills which there were 6 characteristics: 1) skills in teaching a variety of techniques for transferring, 2) Thai language skills - using of language for communication knowledge, 3) innovation skills - using technology as materials teaching, 4) applying psychology skills for teaching, 5) measuring skills and evaluating learning that were consistent with different between learners, 6) creative thinking and problem solving skills ; 3. knowledge and ability which there were 8 characteristics: 1) knowledge-expertise in Thai language content, listening, speaking, reading and writing, 2) Psychological knowledge for teachers-knowing and understanding learners, 3) knowledge in organizing learning activities-practicing thinking process skills, 4) knowledge about the curriculum content in teaching, 5) knowledge of teaching Thai language subjects integrated in teaching and learning-by focusing on enhancing knowledge and the ability of learners, 6) multicultural knowledge-knowing the changes of the world, 7) knowledge of Thai language learning measurement and evaluation, 8) Knowledge of using media in teaching to choose the technology appropriately.

2. The development a model for the characteristic development of Thai language teachers in the twentieth-first century comprised 2 parts: 1) 3 development objectives, namely, attitude and values, skills, and knowledge and ability, 2) 3 development methods in terms of attitude and values, skills, and knowledge and ability.

Keywords: characteristics of teachers in twenty-first century, characteristic Development, Thai language teachers

1. บทนำ

จากสังคมยุคเกษตรกรรมในศตวรรษที่ 18 เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคอุตสาหกรรม ในช่วง ศตวรรษ ที่ 19 และ 20 ในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นความรวดเร็วที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่าเพิ่งจะเริ่มต้นเท่านั้น ในระยะถัดไปจะยิ่งทวีความรวดเร็วขึ้นเป็นทวีคูณ นอกจากนั้น นักวิชาการบางท่านได้ทำนายก้าวไกลเป็นสังคมคนวัตกรรมกันแล้ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาด้วยทฤษฎีใหม่ๆ แนวคิดใหม่ๆ ถูกพัฒนาขึ้น เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่เชิงเปรียบเทียบกระบวนการทัศน์เก่ามากมาย³

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสารปัจจุบัน บนโลกไร้พรมแดนที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว และรุนแรง การศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ และการพัฒนาประเทศที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก ให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างยั่งยืน โดยบุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือ “ครู” ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เป็นปัจจัยสำคัญในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด⁴

สำนักงานพัฒนาการศึกษาครูของสิงคโปร์ (Office of Teacher Education, National Institute of Education Singapore) เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาและพัฒนาให้แก่ทั้งครูและผู้อำนวยการโรงเรียน ของสิงคโปร์ และเป็นผู้พัฒนากรอบคุณลักษณะของครูสิงคโปร์ในศตวรรษที่ 21 ที่พึงประสงค์ ได้มีการพัฒนาครูให้พร้อมอาชีพในศตวรรษที่ 21 สิงคโปร์เน้นการเตรียมและพัฒนาครูใน 3 ด้าน คือ เจตคติและค่านิยม ทักษะ และ ความรู้⁵

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เยาวชนไทยถึงมีปัญหาอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ในระดับที่นำเป็นห่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบัน (พ.ศ. 2557) ที่พบเยาวชนกว่า 35,000 คน อ่านและ

³ วิโรจน์ สารรัตนะ, กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21, (กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุตย์, 2556), หน้า 3.

⁴ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.), การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวินัยการเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” 6 – 8 พฤษภาคม 2557, หน้า 6.

⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 22.

เขียนไม่ได้ ซึ่งคิดเป็น 5% ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งประเทศ และที่เหลืออีกกว่า 2 แสนคน ก็อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง สาเหตุของปัญหาอยู่ที่ใดกันแน่ ระหว่างตัวเด็กนักเรียนที่ขาดความสนใจเรียนลงไป อันเนื่องมาจากสื่อและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาที่ไม่ได้เรียนจบมาทางด้านการสอนภาษาไทย ทำให้สอนไม่เป็น ขาดหลักการ ขาดกลวิธีการสอนอ่าน ไม่สนใจสอน ปล่อยปละละเลย โรงเรียนไม่มีระบบรองรับที่จะช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเฉพาะ สื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ที่มีลักษณะยึดยึดความรู้อปถัมภ์อย่างไม่จำเป็น ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก หรือจะอยู่ที่ผู้ปกครอง ที่ไม่ได้ใช้เวลาที่บ้านพัฒนาด้านการอ่านหรือเขียน ไม่จัดหาหนังสือ หรือส่งเสริมการอ่านของบุตรหลาน

ซึ่ง รศ.วิทยากร เชียงกุล คณบดีกิตติคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ภาษาไทยเป็นพื้นฐานสำคัญ หากเด็กไม่เข้าใจภาษาไทยก็จะทำให้ไม่เข้าใจวิชาอื่นๆ ตามไปด้วย แต่อีกสาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ คุณภาพของครูผู้สอน ต้องมีความรู้ในการสอน รู้จักเอาใจใส่ในการสอน มีความพยายามที่จะเข้าใจเด็ก และพยายามสอนเด็กในเรื่องของภาษา ครูบางส่วนไม่รู้ว่าจะเวลาเกิดปัญหากับเด็กควรจะทำอย่างไร เพราะตัวครูเองเรียนมาแบบท่องจำ ส่งผลให้สอนแบบท่องจำไปด้วย ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ครูควรรู้คือ จิตวิทยาการสอน เพื่อให้การสอนภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ⁶

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้มีการตั้งคำถามถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ด้านว่าเกิดขึ้นจากอะไร และหนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ ครูภาษาไทย ครูควรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตครูในระดับอุดมศึกษาของไทยควรปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และนำไปสู่ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

ด้วยเหตุผลและความสำคัญข้างต้น จึงน่าจะได้มีการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูของครูภาษาไทยที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ในยุคสมัยใหม่ เพื่อจะได้รูปแบบในการพัฒนาครูภาษาไทย คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนที่จะเติบโตเป็นกำลังอันสำคัญของชาติ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21
- 2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย
ในศตวรรษที่ 21
- 2.3 เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย
ในศตวรรษที่ 21

⁶ วิทยากร เชียงกุล. แนวทางแก้ปัญหาเด็กไทยอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.jr-rsu.net/article/1491#sthash.MvDAgFYb.dpuf> [20 ต.ค. 2559].

3.วิธีดำเนินการวิจัย

3.1รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นนักวิชาการ ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) อาจารย์ระดับอุดมศึกษาประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาไทย (2) ศึกษานิเทศก์ประจำเขตพื้นที่การศึกษา (3) ครูภาษาไทย ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ มีประสบการณ์ ในการบริหารหลักสูตร นักวิชาการด้านการสอนภาษาไทย ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ด้านภาษาไทย จำนวน 5 รูป/คน

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก มีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการเป็นศึกษานิเทศก์ครูภาษาไทย อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นครูภาษาไทย ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง มีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยอย่างน้อย 10 ปี มีตำแหน่งเป็นครูชำนาญการพิเศษ(ครู คศ.3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภทดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 1 ฉบับ

2) แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านทักษะ ด้านความรู้ และด้านเจตคติ ค่านิยม จำนวน 1 ฉบับ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างรูปแบบในเบื้องต้น และปรับปรุงแบบด้วยเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งวิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยใช้การสืบค้นจากแหล่งเผยแพร่ข้อมูลออนไลน์ ทั้งที่เป็นเว็บไซต์หลัก และเว็บไซต์ย่อยของหน่วยงานด้านการศึกษาต่างๆ

2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ด้วยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (การสนทนากลุ่ม)

หลังจากได้คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยโดยอาศัยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว คณะผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูเพิ่มเติมด้วยเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือการจัดสนทนากลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการพัฒนาครูภาษาไทย คือ กลุ่มอาจารย์ภาษาไทยระดับอุดมศึกษา กลุ่มศึกษานิเทศก์ และกลุ่มครูชำนาญการพิเศษ โดยกลุ่มที่ 1 คณะผู้วิจัยจัดสนทนาในวันที่ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 ณ ห้องประชุมย่อย อาคารพระพุทธชินสีห์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จ.พิษณุโลก ส่วนกลุ่มที่ 2 และ 3 จัดสนทนาวันเดียวกัน คือ วันที่ 25 ตุลาคม 2561 ณ ห้องประชุมย่อย อาคารพระพุทธชินสีห์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จ.พิษณุโลก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เรียบเรียง พิจารณาความสอดคล้อง และนำข้อมูลมาจัดเป็นกลุ่มของคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นทิศทางสำหรับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย

2) นำผลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 3.4.1 คือ ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบของการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

3) ดำเนินการยกร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 งานวิจัยฉบับนี้นำเสนอเป็นรูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) รูปแบบเชิงข้อความที่ใช้ภาษาสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น

4.สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ด้าน

ด้านที่ 1 ด้านเจตคติและค่านิยม มีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่

1) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ความเห็นอกเห็นใจ เชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ เชื่อมั่นในการพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ และการเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย

2) ลักษณะของครู มีมาตรฐานสูงในการทำงาน ความรักในธรรมชาติ รักการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความปรารถนาอันแรงกล้า รู้จักปรับตัวและมีความยืดหยุ่น มีศีลธรรม และมีความเป็นมืออาชีพ มีความทันสมัยและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาไทย เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย

3) การช่วยเหลือบุคลากรในวิชาชีพและต่อชุมชน ทำงาน และเรียนรู้ร่วมกับการพัฒนาตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ และระบบพี่เลี้ยง ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทร

4) มีจิตใฝ่รักวิชา สืบสานความเป็นไทย รักษภาษาไทย

ด้านที่ 2 ด้านทักษะของครูภาษาไทย มีคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่

- 1) ทักษะการสอน เทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย
- 2) ทักษะการใช้ภาษาไทย การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 3) ทักษะด้านนวัตกรรม การใช้สื่อการสอน เทคโนโลยี
- 4) ทักษะการประยุกต์ใช้จิตวิทยาเพื่อการสอน
- 5) ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่าง

ผู้เรียน

6) ทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ได้แก่

ด้านที่ 3 ด้านความรู้ ความสามารถของครูภาษาไทย มีคุณลักษณะ 8 ประการ

- 1) ความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาภาษาไทย การฟัง พูด อ่าน เขียน
- 2) ความรู้ด้านจิตวิทยาสำหรับครู รู้จักและเข้าใจผู้เรียน
- 3) ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทักษะกระบวนการคิด
- 4) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่สอน
- 5) ความรู้เกี่ยวกับการสอน วิชาภาษาไทย สามารถในการบูรณาการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถของผู้เรียน
- 6) ความรู้พหุวัฒนธรรม รู้ทันการเปลี่ยนแปลงไปของโลก
- 7) ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
- 8) ความรู้ด้านการใช้สื่อการสอน เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

4.2 ผลการพัฒนาแบบการพัฒนาคูณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย
ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การพัฒนาแบบการพัฒนาคูณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย
 ในศตวรรษที่ 21 มี 2 ส่วน คือ วัตถุประสงค์การพัฒนา 3 ด้าน และวิธีการพัฒนา 3 ด้าน

4.2.1 วัตถุประสงค์การพัฒนา มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านเจตคติและค่านิยม

- 1) เพื่อสร้างความตระหนักในความเป็นครูภาษาไทย เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวิชาการและความประพฤติ
- 2) เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ครูภาษาไทย ว่าครูมีคุณค่าและความสำคัญต่อนักเรียนและสังคมไทย
- 3) เพื่อให้มีอุดมการณ์ในการอุทิศตนต่อวิชาชีพ ตระหนักในภาระอันหนัก วัฒนธรรมด้านภาษาให้ยั่งยืน
- 4) เพื่อให้ครูมองว่าผู้เรียนเป็นองค์ความรู้ที่ครูต้องศึกษาถึงพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน
- 5) เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม และมีจริยธรรมพื้นฐานในการปฏิบัติ ตน เป็นผู้มึมรรยาทดี ประพฤติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ

ด้านทักษะ

- 1) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 2) เพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี ในการศึกษาค้นคว้า และเพื่อนำ นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ มาจัดทำสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
- 3) เพื่อสร้างทักษะการออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการ ปฏิบัติ
- 4) เพื่อให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน
- 5) เพื่อให้ครูรู้จักการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน

ด้านความรู้

- 1) เพื่อให้ครูภาษาไทยตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงไปของโลกและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง
- 2) เพื่อให้ครูแสวงหาความรู้ด้วยการอ่าน
- 3) เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้จากการอ่านมาพัฒนาผู้เรียน
- 4) เพื่อพัฒนาครูภาษาไทยให้เป็นนักวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการ เรียน การสอนวิชาภาษาไทย
- 5) เพื่อให้ครูสามารถเลือกใช้ หรือปรับปรุงสื่อ/นวัตกรรมการเรียนรู้อาษา ภาษาไทยให้สอดคล้องกับเนื้อหา และบริบทของผู้เรียน
- 6) เพื่อให้ครูศึกษาวิธีการสร้างนิสัยรักการอ่านแก่ผู้เรียน โดยรักการอ่านอย่างแท้จริง อ่านแล้วเกิดสุนทรีย์ะ เกิดความสุข จับใจความเป็น

4.2.2 วิธีการพัฒนา มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านเจตคติและค่านิยม

- 1) การฝึกอบรม สร้างจิตสำนึกความเป็นครู เห็นความสำคัญและคุณค่าของ ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ สร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง
- 2) เสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลสนับสนุน
- 3) เปิดโอกาส มีเวทีให้ครูภาษาไทยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 4) การดูตัวอย่างผู้ที่ประสบผลสำเร็จในลักษณะดูงานแบบฝังตัว
- 5) กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

กับชุมชน

ด้านทักษะ

- 1) มีนโยบายและระบบที่ดีในการพัฒนาครูภาษาไทยที่บรรจุใหม่ คือ มีพี่เลี้ยง(Mentoring) สอนงาน(Coaching) ให้กับครูใหม่
- 2) การฝึกอบรมเพิ่มเติม เช่น ด้านวิชาชีพครู ด้านเทคโนโลยี
- 3) การศึกษาคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ
- 4) การอบรมเชิงปฏิบัติการวิธีการสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน
- 5) อบรมเชิงปฏิบัติการด้านกระบวนการวิจัย การใช้นวัตกรรม
- 6) การนิเทศแบบคลินิก
- 7) การศึกษาความสำเร็จของครูภาษาไทย(ครูต้นแบบ) ในโรงเรียนเดียวกัน และครูภาษาไทยจากสถานศึกษาต่างๆ
- 8) จัดเวทีวิชาการภาษาไทยเพื่อแชร์ประสบการณ์และยกย่องเชิดชูเกียรติ

ด้านความรู้

- 1) การฝึกอบรม ด้านการใช้นวัตกรรม
- 2) จัดให้มีการจัดการความรู้ (KM) ระหว่างครูกับผู้เรียน และ ระหว่างครู ภาษาไทยกับครูภาษาไทย
- 3) มีที่ปรึกษาด้านวิชาการ (Counseling)
- 4) มีการสอนงานด้านวิชาการ (Coaching)
- 5) มีพี่เลี้ยงด้านวิชาการ (Mentoring) จัดครูพี่เลี้ยงสอนงานให้ครูใหม่
- 6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คุยกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
- 7) การประเมินผลเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลระหว่างทางตลอดการเรียนรู้ (formative test)
- 8) การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อช่วยพัฒนาครูภาษาไทยอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

5.อภิปรายผลการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์คุณสมบัติลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะของครูภาษาไทยอยู่ 3 ด้านคือ ด้านเจตคติและค่านิยม มีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ความเห็นอกเห็นใจ เชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ เชื่อมั่นในการพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ และการเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย 2) ลักษณะของครู มีมาตรฐานสูงในการทำงาน ความรักในธรรมชาติ รักการเรียนรู้ พัฒนตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความปรารถนาอันแรงกล้า รู้จักปรับตัวและมีความยืดหยุ่น มีศีลธรรม และมีความเป็นมืออาชีพ มีความทันสมัยและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาไทย เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย 3) การช่วยเหลือบุคลากรในวิชาอาชีพและต่อชุมชน ทำงาน และเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาดตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ และระบบพี่เลี้ยง ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทร และ 4) มีจิตใจรักวิชา สืบสานความเป็นไทย รักภาษาไทย ทั้งนี้เนื่องจากเจตคติและค่านิยมของครูเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ ปานทอง ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อศิษย์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูเพื่อศิษย์ปัจจัยหนึ่งก็คือเจตคติต่อวิชาชีพครู การที่ครูภาษาไทยมีเจตคติและค่านิยมในการจะช่วยรักษา สืบสานความเป็นไทย รักภาษาไทย ซึ่งเป็นสมบัติของชาติแล้ว การมีเจตคติและค่านิยมนี้ยังช่วยให้ครูถ่ายทอดความเป็นคนไทย สืบสาน และอนุรักษ์ภาษาไทยให้เจริญงอกงามได้

คุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย ด้านทักษะของครูภาษาไทย มีคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่ 1) ทักษะการสอน เทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย 2) ทักษะการใช้ภาษาไทย การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 3) ทักษะด้านนวัตกรรม การใช้สื่อการสอน เทคโนโลยี 4) ทักษะการประยุกต์ใช้จิตวิทยาเพื่อการสอน 5) ทักษะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน 6) ทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ซึ่งท่านได้กล่าวว่า ในสังคมโลกยุคศตวรรษที่ 21 ต้องการครูที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดและการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งในแง่ของพุทธธรรม ตัวแท้ของการศึกษา เป็นกระบวนการที่ดำเนินไปภายในตัวบุคคล แกนนำของกระบวนการแห่งการศึกษา ได้แก่ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น แนวความคิด ทักษะคิด ค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม เกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคม สอดคล้องกับความ เป็นจริง เรียกสั้นๆ ว่า สัมมาทิฐิ ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ มี 2 อย่างคือ 1) ปัจจัยภายนอกเรียกว่า ปรโต-โฆสะ แปลว่าเสียงจากผู้อื่น ได้แก่การรับถ่ายทอดหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น พ่อ แม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบหา หนังสือ สื่อมวลชน และวัฒนธรรม ซึ่งให้ข่าวสารที่ถูกต้อง สั่งสอน อบรม แนะนำชักจูงไปในทางที่ดีงาม 2) ปัจจัยภายใน เรียกว่าโยนิโสมนสิการ แปลว่าการทำในใจโดยแยกกายหมายถึงการคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น หมายถึง การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวๆ เช่น ตามสิ่งนั้นๆ โดยวิธีคิดหาเหตุปัจจัย สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสายแยกแยะสิ่งนั้นๆ เรื่องนั้นๆ ออกให้เห็นตามสภาวๆ และตามความสัมพันธ์สัทธิบทแห่งเหตุปัจจัย⁷ รวมถึงการมีทักษะด้านนวัตกรรม การใช้สื่อการสอนเป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิด และคำกล่าวของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ อาจารย์อาวุโส วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย กล่าวว่า “การจัดการศึกษาไทย 4.0 เกิดขึ้นจริง ประสบความสำเร็จได้ ต้องเริ่มจากผู้บริหาร ผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีคิด ไม่ใช่เรียนเพื่อสอบเอาคะแนนสูง ทำให้นักเรียนถูกจำกัดอยู่ในกรอบ ไม่สามารถคิดนอกกรอบได้ ครู

⁷ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). *ธรรมบัญญัติ*, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2547) หน้า 11-13.

ต้องให้เสรีภาพเด็กเลือกเรียนตามความถนัด โดยส่งเสริม เติบโตตามศักยภาพของเด็ก ซึ่งเป็น การเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคมาก รวมถึงต้องเป็นเป้าหมายการศึกษาของชาติ สร้างเด็กสร้าง นวัตกรรม เลิกการบรรยาย แต่ให้เด็กได้ลงมือทำ เด็กทุกคนต้องมีผลงานและเห็นความสำเร็จอยู่ที่ ผลงาน การเรียนการสอนทุกวิชาต้องเป็นแบบเดียวกัน มีการดำเนินการต่อเนื่อง และทุกคนต้อง ร่วมมือกันทำ” และการศึกษา 4.0 จะเกิดขึ้นจริงต้องเริ่มจากทุกภาคส่วนในระบบการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็น กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา ครู ต้องปรับเปลี่ยน กระบวนการจัดการ เรียนการสอน เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะสอดคล้องกับการก้าวสู่ยุค 4.0 สร้างผลผลิต นวัตกรรม สามารถติดตามการศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษาได้ จึงเป็นความท้าทายอย่างมาก ในการที่ครูจะจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ให้สอดคล้องกับ การจัดการศึกษายุค 4.0 จัดหาหรือสร้าง นวัตกรรม ไม่สอนแบบเดิม คือ การบรรยายให้ผู้เรียนนั่งฟัง นั่งจด แต่ให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ เกิดทักษะ โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามการออกแบบการเรียนรู้ของครู ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ เป็นประโยชน์ ในการนำสื่อ นวัตกรรม ประกอบการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เกิดทักษะการใช้ภาษา การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ อีกทั้ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่าการศึกษายุค Thailand 4.0 ควรมีการสร้าง คนหรือผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยเช่นกัน ดังนั้น ในยุคนี้ การกำหนดสมรรถนะและ บทบาทของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 จึงมีการกล่าวถึงเป็นลำดับแรกๆ เนื่องจากคุณภาพของ ครูผู้สอนมักเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อ ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และหน้าที่ของครูผู้สอนจึงมิใช่การสอนหนังสือเพื่อส่งต่อ ความรู้ไปสู่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ครูควรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการหล่อหลอมให้เกิดทักษะที่สำคัญแก่ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หรือเรียกว่า กระบวนกร (facilitator)” มากกว่าซึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้สอนในยุค 4.0 คือ ครูมีหน้าที่วาง แผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ให้มีความ เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งครูผู้สอนควรกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจใน การเรียนรู้โดยครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ควรมี ลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติ และรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ จนทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการเชิง สร้างสรรค์ เพื่อสร้างผลผลิตหรือนวัตกรรมต่างๆ ขึ้นมาได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 คือ เป็นผู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ พร้อมทั้งทำหน้าที่หล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิด “ทักษะ” ด้านต่างๆ ที่คงอยู่และมีพัฒนาการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเน้นให้ผู้เรียนใช้การคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์

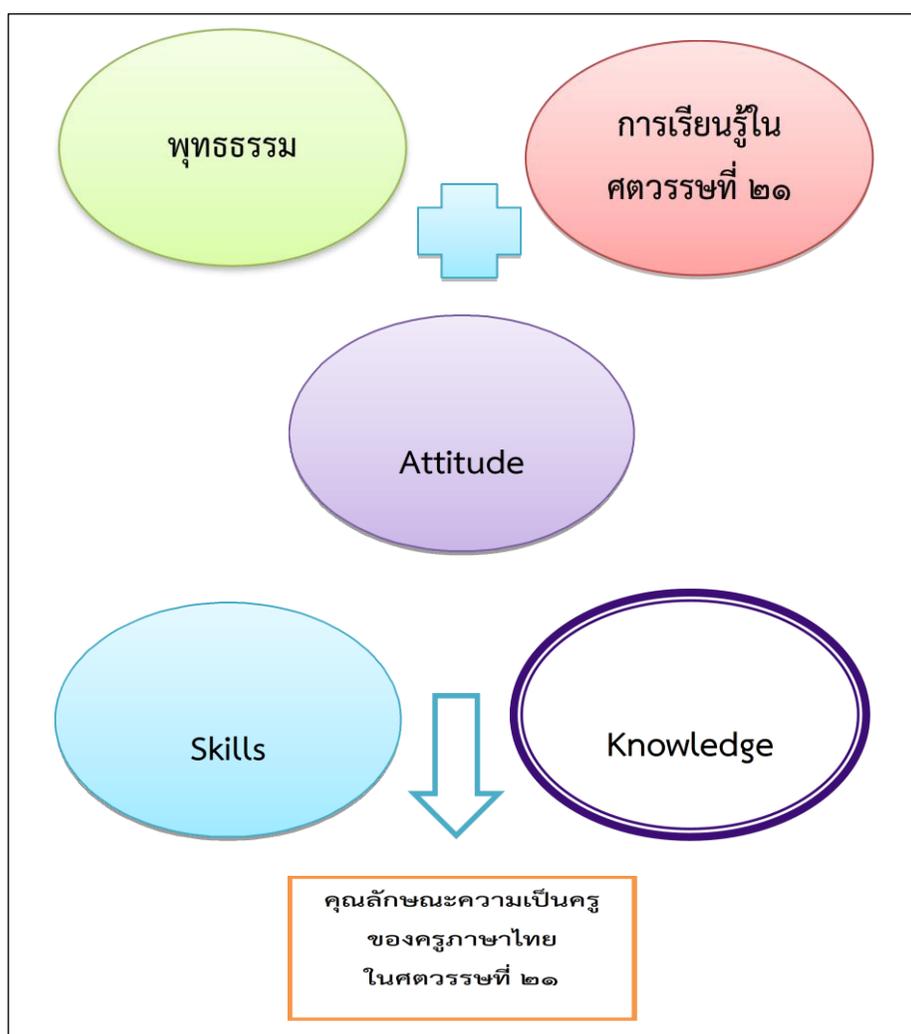
5.2 การพัฒนา รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทย ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ได้วัตถุประสงค์การพัฒนา 3 ด้าน และวิธีการพัฒนา 3 ด้าน **ด้านเจตคติ และค่านิยม** มีทั้ง การฝึกอบรม เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นครู เห็นความสำคัญและคุณค่าของ ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ เสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลสนับสนุน เปิดโอกาส มี เวทีให้ครูภาษาไทยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การดูแลตัวอย่างผู้ที่ประสบผลสำเร็จในลักษณะดูงาน แบบฝังตัว กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน **ด้านทักษะ** คือ มีนโยบายและระบบที่ดีในการพัฒนาครูภาษาไทยที่บรรจุใหม่ คือ มีพี่เลี้ยง (Mentoring) สอนงาน(Coaching) ให้กับครูใหม่ การฝึกอบรมเพิ่มเติม เช่น ด้านวิชาชีพครู ด้าน เทคโนโลยี การศึกษาคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ การอบรมเชิงปฏิบัติการวิธีการสอนที่เหมาะสมกับ

⁸ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. “ไขคำตอบโรงเรียน ครู อยู่อย่างไรในยุค 4.0.” **คมชัดลึก** (14 กุมภาพันธ์ 2560).

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. “สกอ.พัฒนานักศึกษาสู่ Thailand 4.0.” **อนุสาร อุดมศึกษา**. (2559). หน้า 10.

พัฒนาการของผู้เรียน อบรมเชิงปฏิบัติการด้านกระบวนการวิจัย การใช้นวัตกรรม การนิเทศแบบคลินิก การศึกษาความสำเร็จของครูภาษาไทย(ครูต้นแบบ) ในโรงเรียนเดียวกัน และครูภาษาไทยจากสถานศึกษาต่างๆ รวมถึงการจัดเวทีวิชาการภาษาไทยเพื่อแชร์ประสบการณ์และยกย่องเชิดชูเกียรติ ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา มะณีเรื่อง ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการวิจัย คือ รูปแบบที่สามารถพัฒนาครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มากที่สุดคือ การสร้างระบบพี่เลี้ยง รองลงมาคือการฝึกอบรม และการนิเทศแบบคลินิกตามลำดับ รูปแบบการพัฒนาครูเก่งครูดี

ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การสร้างระบบพี่เลี้ยง การฝึกอบรม และการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งสรุปได้ว่ารูปแบบที่สามารถพัฒนาครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มากที่สุดคือการสร้างระบบพี่เลี้ยง รองลงมาคือการฝึกอบรม และการนิเทศแบบคลินิก¹⁰

¹⁰ วาสนา มะณีเรื่อง, รูปแบบการพัฒนาครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559.

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยครั้งนี้เห็นได้ว่ารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านวัตถุประสงค์การพัฒนา และวิธีการพัฒนา ปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนของหลักสูตร ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยส่วนตัวนักศึกษา ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนา กล่าวคือปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนของหลักสูตร ควรจัดกิจกรรม โครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ปฏักฝังเจตคติ แรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ควรพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ เช่น ตำแหน่งทางวิชาการ ผลงานวิชาการอันเป็นที่ยอมรับของสังคม การพัฒนาคุณภาพการสอนที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้มากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1) ควรมีการวิจัยต่อยอดในด้านการนิเทศติดตามผล เกี่ยวกับความสม่ำเสมอของคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้านของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูที่ตอบสนองต่อความต้องการของครู และหน่วยงานต้นสังกัด

2) มีความท้าทายที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการผสมผสานความร่วมมือของพลังสามประสาน ได้แก่ สถาบันผลิตครูภาษาไทย โรงเรียนเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และนิสิตครูภาษาไทย ที่มีต่อการส่งเสริม พัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ว่ามีแนวทาง รูปแบบ หรือวิธีการทำงาน เพื่อส่งเสริม พัฒนานิสิตครูภาษาไทยให้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการได้อย่างไร โดยใช้รูปแบบใด

3) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาและเชื่อมโยงจากแนวคิดทฤษฎี ร่วมด้วยการศึกษาเอกสารด้านคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันต่างๆ และองค์กรที่เป็นผู้ขับเคลื่อนแนวคิด แนวทางปฏิบัติในการปฏิรูปครู และการศึกษา เพื่อดูแนวโน้มความเป็นไปได้ที่จะพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูของครูภาษาไทยของประเทศไทย และได้ข้อค้นพบหนึ่งในเชิงนโยบาย โดยใช้พื้นที่วิจัยในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ยังมีได้ศึกษาค้นคว้าถึงเขตพื้นที่ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งอาจจะมีการเปรียบเทียบหรือต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาต่อยอด เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบให้ครอบคลุมกับการพัฒนาครูภาษาไทยในทุกๆระดับ เช่น ระดับนิสิตนักศึกษาครู และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2547. **ธรรมบุญชีวิต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. ไพบูร์ย์ ลินลาร์ตัน. “ไขคำตอบโรงเรียน ครู อยู่อย่างไรในยุค 4.0.,” **คมชัดลึก** (14 กุมภาพันธ์ 2560).
- วิทยากร เชียงกูล. **แนวทางแก้ปัญหาเด็กไทยอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.jr-rsu.net/article/1491#sthash.MvDAgFYb.dpuf>[20 ต.ค. 2559].
- วาสนา มะณีเรือง. 2559. **รูปแบบการพัฒนาครูเก่งครูดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, วิจารณ์ สารรัตน์. 2556. **กระบวนการศึกษารณที่ศนะต่อการศึกษาศตวรรษ-ที่ 21**. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2559. “สกอ.พัฒนานักศึกษาสู่ Thailand 4.0.,” **อนุสารอุดมศึกษา**.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). **การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21**, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวินัยการเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” 6 – 8 พฤษภาคม 2557.